

в кіберпросторі. Нагальною є потреба вдосконалення законодавства з метою мінімізації негативного впливу на молодь подібних утворень.

Підсумовуючи, слід сказати, що саме молодіжні громадські організації є важливою ланкою всієї системи державної молодіжної політики, яка забезпечує безпосередню участь молодих громадян у вирішенні власних проблем, сприяють їх розвитку, самореалізації та включення в соціально-економічне життя суспільства.

Список використаних джерел

1. Лотюк О. Конституційно-правове регулювання відносин, пов'язаних із виникненням та функціонуванням інститутів громадянського суспільства// О. Лотюк// Піблічне право. – 2013. – № 4. – с. 12- 18.
2. Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 року// Урядовий кур'єр. – № 198.
3. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року// Офіційний вісник України. – 2010. – № 84. – Ст. 2945.
4. Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 року// Офіційний вісник України. – 2008. – № 86. – Ст.2889.

НАЗАРКО А. Т.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри конституційного права

ПРОБЛЕМИ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ

Питання правового забезпечення та організації управління міськими агломераціями є одним з найбільш дискусійним в науці конституційного права України. Агломерації в Україні не є ані адміністративно-територіальною одиницею, ані суб'єктом державного управління та місцевого самоврядування. В той же час в законодавчому полі низки зарубіжних країн (США, Канада, Франція) активно використовуються поняття «агломерація» «міська агломерація» тощо. Серед багатьох причин, що призводять до обмежень на шляху визнання та формування агломерацій в Україні є: відсутність спеціального правового регулювання, коли

законодавство не забороняє, але й не сприяє утворенню та функціонуванню агломерацій; обмеження розвитку великого міста міською межею та визнання будь-якого фінансування, яке виходить за межі міста як нецільового, з усіма правовими наслідками, що випливають з цього; відсутність термінологічної єдності щодо визначення «міської агломерації», «приміської зони», «зон впливу», «зони спільних інтересів»; відсутність системного підходу держави та стратегії відносно ролі держави у підтримці розвиткові агломерацій.

Можливими варіантами вирішення складних питань правового урегулювання та реалізації статусу агломерацій у зарубіжних країнах є: 1) диференціація питань управління крупними містами і управління міськими агломераціями, які розглядаються як два самостійні завдання і щодо вирішення яких використовують різні інструменти; 2) управління міською агломерацією виходить на перший план, і місто — як утворення, що історично склалося, — більшою або меншою мірою розчиняється у нових управлінських структурах; 3) центральним завданням є управління великим містом, а проблемам управління міської агломерації не приділяється особливої уваги. На сучасному етапі в Україні пріоритетним є третій варіант, тоді як більш прийнятним виглядає перший із них, який дозволив би гармонійно поєднати вирішення складних завдань модернізації територіального устрою України.

Міські агломерації є цілісними територіальними соціально-економічними утвореннями, в яких поселення поєднані інтенсивними економічними, трудовими та соціально-культурними зв'язками; вони є не тільки розвинутою формою розселення, але й територіальної організації виробництва. Слід визнати, що у вітчизняній конституційно-правовій науці і практиці, як правило, уникають використовувати цей термін, незважаючи на те, що в Україні за різними оцінками понад 40 % міського населення мешкає саме у агломераціях.

Системний аналіз законодавчої та нормативно-правової бази свідчить про відсутність єдиного теоретичного підходу до правового врегулювання статусу міських агломерацій. В цьому аспекті дуже корисним є вивчення позитивного досвіду зарубіжних країн у сприянні формуванню та ефективному розвитку міських агломерацій. Основним інструментом управління агломераціями у країнах Заходу є організація співробітництва між адміністративними одиницями, на території яких агломерація розташована. Розбіжності зачіпають головним чином форму, яку приймає подібне співробітництво: або це делегування муніципалітетами частини повноважень окремому міжсуб'єктному органу управління, або координація процесу прийняття рішень, що зачіпають інтереси сторін. Так, для Франції, у якій органи управління агломераціями почали створюватися в умовах децентралізації системи управління починаючи з кінця 60-х рр. минулого століття, ефективною виявилася модель «примусу до співробітництва», за якої на територіях агломерацій

було створено додатковий рівень управління — міські об'єднання (communaute's urbaines).

Практично придатною до запровадження в сучасних умовах України виглядає модель «стимулювання співробітництва», характерна в першу чергу для США. Американський підхід передбачає високий ступінь свободи для муніципальних одиниць: держава не зобов'язує домовлятися, але створює умови, за яких укласти договори між самоврядними суб'єктами стає вигідно. Порівняння французької та американської моделей дозволяє дійти висновку, що американська модель в ідеальній ситуації сприяє прийняттю більше ефективних рішень, оскільки по різних аспектах управління агломерацією можуть виявитися оптимальними різні конфігурації об'єднання зусиль муніципалітетів і графств. Однак стосовно можливості запровадження в сучасних умовах цієї моделі в Україні, слід визнати, що витрати на досягнення згоди та ризик невиконання ухвалених рішень у такій моделі досить високі, адже вона потребує досить високої «договірної культури» суб'єктів, що співпрацюють, якої, на жаль, досить часто не достачає нашій державі.

Щодо конституційно-правової інституціоналізації агломерацій в Україні як окремої адміністративно-територіальної одиниці, слід визнати це неможливим за сучасних умов, по-перше, з формальних підстав, оскільки система адміністративно-територіального устрою України визначається безпосередньо нормами Конституції України (розділ IX) і поняття «агломерація», «міські агломерації» в них не згадуються; по-друге, навіть за умов прийняття відповідно до п. 13 частини першої ст. 92 Конституції України закону про територіальний устрій України, Основний Закон не передбачає можливості утворення місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на рівні «міських агломерацій». Таким чином з позицій конституційного права можна вести мову лише про фактично існуючі агломерації, які можуть набути конституційно-правового статусу лише за умов прийняття Верховною Радою України окремого закону чи кількох законів, зокрема, «Про територіальний устрій», «Про міські агломерації в Україні» тощо. Якщо ж відкинути варіант існування агломерацій як окремих адміністративно-територіальних одиниць як свідомо неприйнятний необхідно використовувати різні форми управління розвитком міських агломерацій, зокрема: 1) запровадження поняття «адміністративного округу», що охоплює територію агломерації, що неодноразово пропонувалося на рівні законопроектних робіт); 2) стимулювання координації діяльності між суб'єктами, що фактично складають агломерацію, через укладення міжмуніципальних угод тощо.